

Samfundsmæssig og økonomisk betydning ved forebyggelse

Kjeld Møller Pedersen
Syddansk Universitet
Aalborg Universitet
kmp@sam.sdu.dk

To sundhedsøkonomiske problemstillinger

1. Den økonomiske byrde ved gigtlidelser og muskel-skelet problemer
2. Hvad ved vi – dokumenteret – om effekten af forebyggelse

OKTOBER 2015

SYGDOMSBYRDEN I DANMARK

■ Sygdomme

1. Lænde-ryg-smerte:

- 1,8 mia. kr. til behandling
- 4,8 mia. i tabt produktion

2. Nakkesmerter

- 920 mio. kr. til behandling
- 2 mia. kr. i tabt produktion

3. Artrose/slidgigt

- 2,4 mia. kr. til behandling
- 2,2 mia. i tabt produktion

4. Osteoporose

- 120 mio kr. til behandling
- 140 mio. kr i tabt produktion

SUM

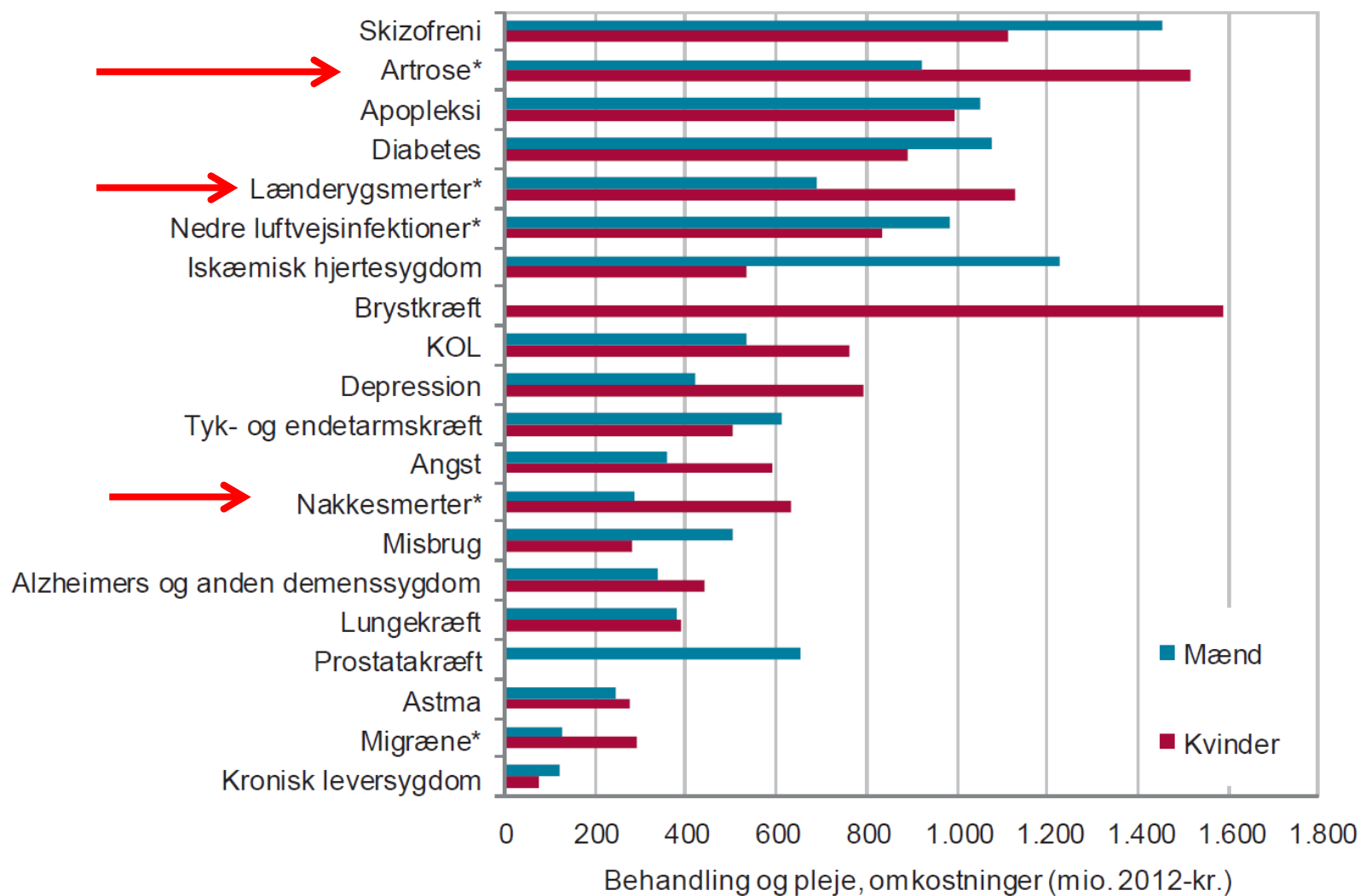
- Behandling: 5, 2 mia kr.
- Tabt produktion: 9,14 mia. kr

Grunddata vedr. lænde-rygsmerter

- I Danmark lever 880.000 personer med lænderygsmerter, når opgørelserne baseres på Den Nationale Sundhedsprofil 2010.
- Der registreres årligt 11.000 indlæggelser med lænderygsmerter som aktionsdiagnose. Det svarer til 1 % af alle somatiske indlæggelser.
- Der registreres årligt 73.000 ambulante hospitalsbesøg med lænderygsmerter som aktionsdiagnose.
- Der registreres årligt 4.200 skadestuebesøg med lænderygsmerter som aktionsdiagnose.
- Personer med lænderygsmerter har årligt 3,3 mio. flere besøg hos alment praktiserende læge og 2,3 mio. flere besøg hos kiropraktor eller fysioterapeut end personer uden lænderygsmerter. Det svarer til 10 % af alle besøg hos alment praktiserende læge og 30 % af alle besøg hos kiropraktor eller fysioterapeut.
- Lænderygsmerter er årligt årsag til 880 nytilkendte førtidspensioner. Det svarer til 6 % af alle nytilkendelser.
- Erhvervsaktive personer med lænderygsmerter har årligt 5,5 mio. flere sygedage end erhvervsaktive personer uden lænderygsmerter. Det svarer til 20 % af alle sygedage.
- Hvert år koster lænderygsmerter 1.820 mio. kr. i behandling.
- Hvert år koster lænderygsmerter 4.840 mio. kr. på grund af tabt produktion.

Behandlingsomkostninger i perspektiv

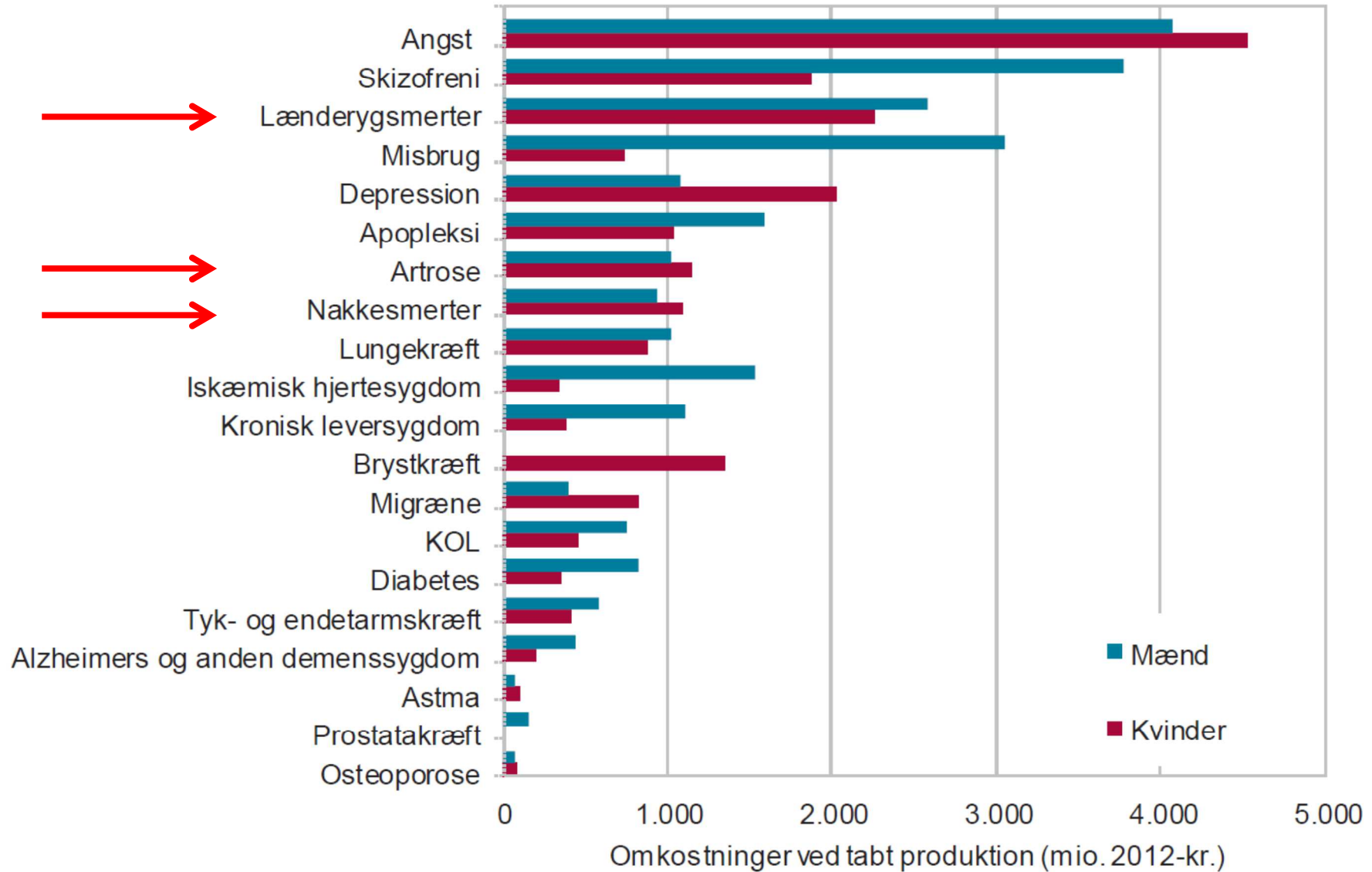
Figur 1.1.11 Omkostninger til behandling og pleje i Danmark for udvalgte sygdomme blandt mænd og kvinder. Årligt gennemsnit for 2010-2012

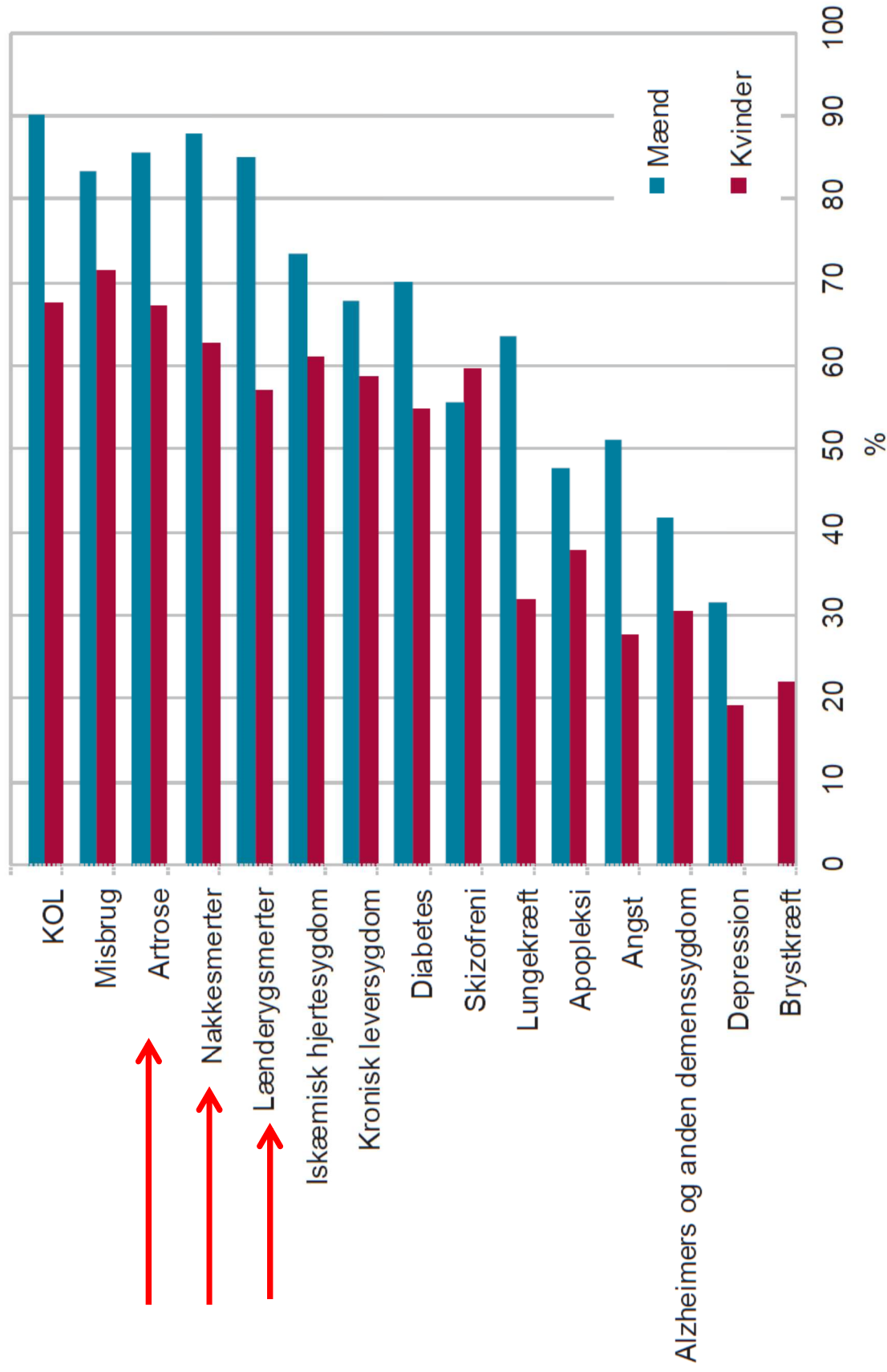
*Der er ikke opgjort omkostninger ved hjemmehjælp/praktisk hjælp for artrose, lænderygsmerter, nedre luftvejsinfektioner, nakkesmerter og migræne. For nedre luftvejsinfektioner er desuden ikke opgjort omkostninger ved primærsektor og medicin.

Produktionstab i perspektiv

Figur 1.1.13 Produktionstabsomkostninger i Danmark for udvalgte sygdomme. Årligt gennemsnit for 2010-2012

Figur 1.2.9 Andel (%) af nytilkendte førtidspensioner, der ville have været undgået, hvis hele befolkningen havde samme mønster for nytilkendte førtidspensioner som gruppen med mellemlang/lang uddannelse fordelt efter køn og udvalgte sygdomme. Årligt gennemsnit blandt personer i aldersgruppen 30-64 år for 2010-2012

En stor del af den forebyggende indsats for muskel-skelet skal findes i arbejdsmiljøet

Mål for de tre væsentligste arbejdsmiljøproblemer

I den Nationale arbejdsmiljøstrategi frem mod 2020 er der fastsat mål for de tre væsentligste arbejdsmiljøproblemer på arbejdsmarkedet. I 2020 skal der være:

25 procent færre alvorlige arbejdsulykker

20 procent færre psykisk overbelastede

20 procent færre med overbelastninger af muskel og skelet – fx af ryggen.

Indeks for muskel-skelet-belastning

- oplever arbejdet som fysisk hårdt, dvs. scorer mindst 6 på en skala fra 0-10 på spørgsmålet:
Hvor fysisk hårdt opfatter du normalt dit nuværende arbejde?

og

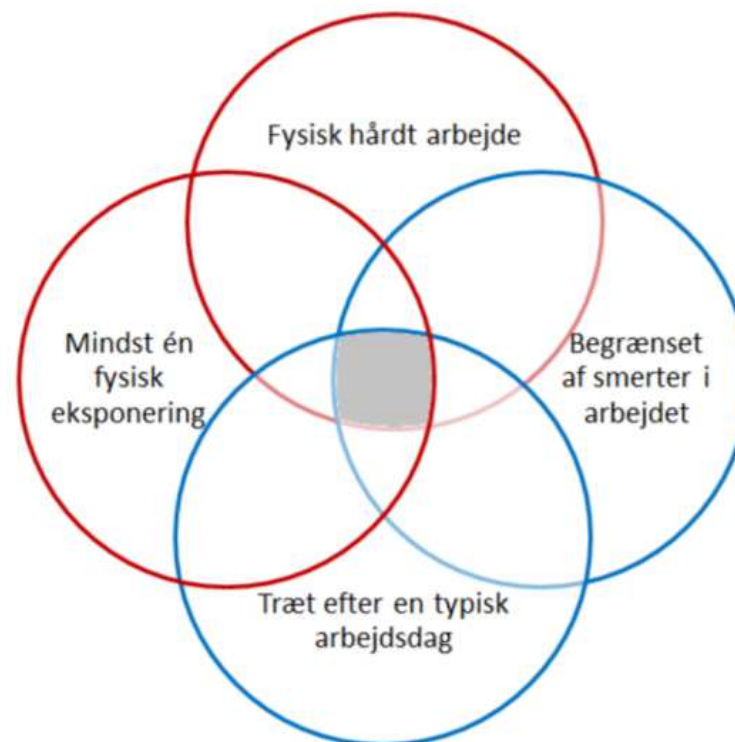
- er udsat for mindst én af følgende eksponeringer i arbejdet:
  - Går eller står mindst $\frac{3}{4}$ af tiden
  - Arbejder med ryggen vredet eller foroverbøjet uden at støtte med hænder og arme mindst $\frac{1}{4}$ af tiden
  - Har armene løftet i eller over skulderhøjde mindst $\frac{1}{4}$ af tiden
  - Gør de samme armbevægelser mange gange i minuttet (fx pakkearbejde, montering, maskinfødning, udskæring) mindst $\frac{1}{4}$ af tiden
  - Sidder på hug eller ligger på knæ i arbejdet mindst $\frac{1}{4}$ af tiden
  - Skubber eller trækker mindst $\frac{1}{4}$ af tiden
  - Bærer eller løfter mindst $\frac{1}{4}$ af tiden
  - Typisk løfter 30 kg eller derover.

og

- har været begrænset i arbejdet på grund af smerter inden for de sidste tre måneder

og

- er 'Noget træt', 'Meget træt' eller 'Helt udmattet' efter en typisk arbejdsdag

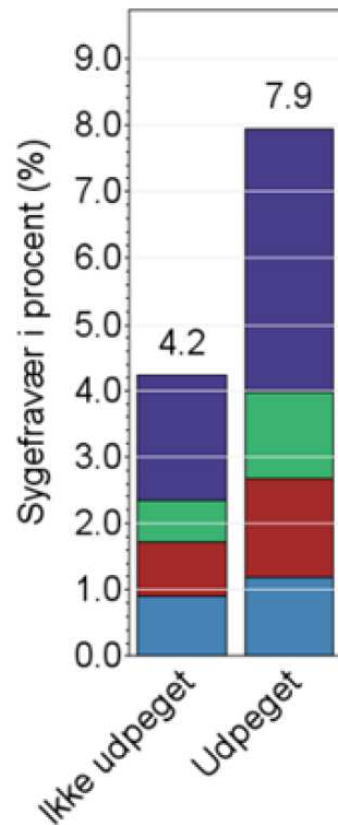

Alle 4 betingelser skal være Opfyldt for at der er tale om muskel-skelet belastning

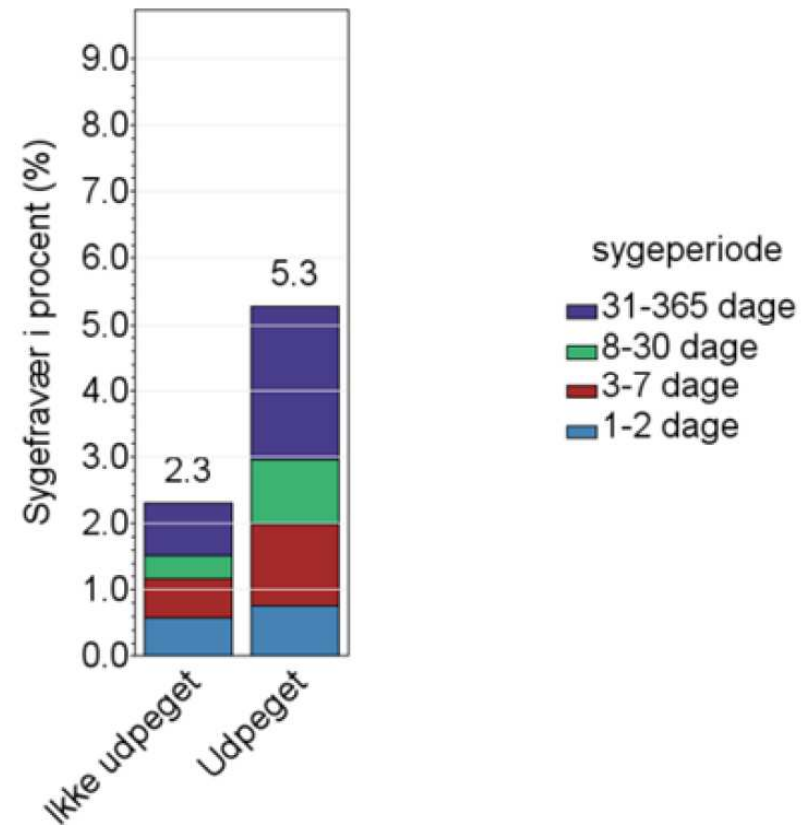
Følges i NFAs 'Arbejds miljø og Helbred'

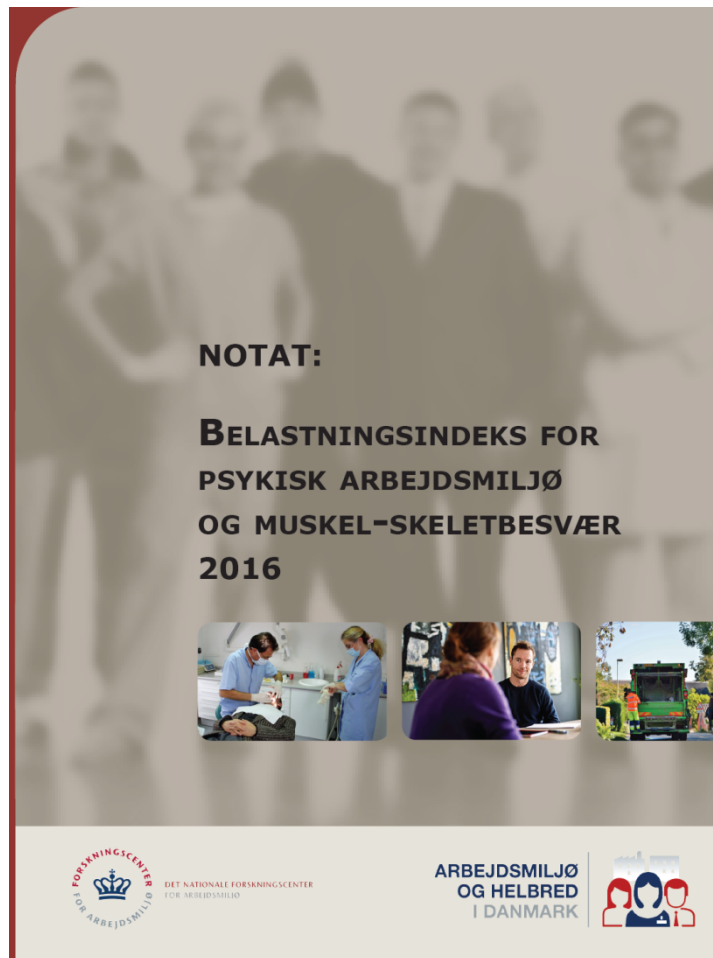
Betydelig øget kort-og langvarigt sygefravær blandt 'belastede'

MSB-indeks (AH2014) for kvinder

MSB-indeks (AH2014) for mænd

Konklusionen ... er, at for de to overordnede belastningsindekser for henholdsvis psykisk arbejdsmiljø og **muskel-skeletbesvær**, er der siden 2012 sket **en stigning i andelen** af beskæftigede lønmodtagere, som falder inden for de to indekser.

Denne stigning er forholdsvis konsistent henover brancher, sektorer, køn- og aldersgrupper. **Enkelte grupper har dog oplevet et fald i andelen af lønmodtagere, som falder inden for belastningsindekserne.**

Brancher med den største andel af lønmodtagere, der falder inden for belastningsindekset for muskelskeletbesvær, er 'frisører og anden personlig pleje', 'rengøring', 'opførelse og nedrivning af byggeri', 'slagterier' og 'anlægsarbejde'. I disse brancher falder cirka en fjerdedel af lønmodtagerne